

ค้นหาความหมายในเรื่องปรัมปรา (28)

โดย ศ. กิริติ บุญเจือ

มหาวิทยาลัยเซนต์จอห์น

ราชบัณฑิตยสถาน

เทพสมุทรโพซายตัน

โพซายตัน(Poseidon) ชาวโรมันเรียกเนปทิวเนิส (Neptunus) แปลงเป็นภาษาอังกฤษว่าเนพจูน (Neptune) เป็นโอรสของอสูรโครนัส (Cronos) ซึ่งชาวโรมันเรียกแซเทิร์น (Saturn) หรือพระเสาร์กับ เจ้าแม่เรีย (Rhea) ผู้เป็นเจ้าของเอกภพครองบัลลังก์บนยอดเขาโอลิมเปียมาแต่ต้นก่อนเทวราชซุส โครนัสมีทายาท 6 องค์ซึ่งจะเป็นผู้ร่วมรับผิดชอบและครองเอกภพในเวลาต่อมา มีนามตามลำดับนามว่า Hestia, Demeter, Hera, Hades, Poseidon และ Zcus

ได้เคยเล่ามาแล้วว่า อสูรโครนัสได้รับคำทำนายว่าจะถูกชิงอำนาจโดยสายโลหิต จึงคิดตัดไฟต้นลม ด้วยวิธีต่างๆคือใครเกิดมาก็กลืนเข้าไปในท้อง เป็นวิธีคุมขังที่แข็งแรงและมั่นใจได้ว่าไม่มีทางจะเล็ดลอดหนีไปไหนได้ ผู้อ่านต้องไม่ลืมว่าอสูรก็เป็นเทพอมตะเหมือนกัน แต่เป็นเทพที่สูญเสียอำนาจ ทายาทของอสูรก็เป็นเทพอมตะด้วย และคงความเป็นเทพโดยชิงอำนาจและจำกัดสิทธิและอำนาจของบรรพบุรุษของตนเอง ดังนั้นโพซายตันและพี่น้องทั้ง 5 เดิมก็เป็นเทพเพราะเป็นลูกของอสูรในขณะที่ยังเป็นเทพอยู่ แต่ครั้งอสูรสูญเสียอำนาจแล้วเทพเทวีทั้ง 6 มิได้สูญเสียอำนาจ แต่กลับได้ครอบครองอำนาจที่อสูรสูญเสียไป จึงยังคงเป็นเทพต่อไป และเป็นเทพชั้นสูงสุดของชาวกรีก ถือกันว่าเป็นสมาชิกของสภาสูงสุดแห่งยอดเขาโอลิมเปีย

ด้วยเหตุที่จะต้องมีการเปลี่ยนผู้ยึดครองอำนาจสูงสุดของเอกภพ เพื่อให้เอกภพพัฒนามีคุณภาพดีขึ้น ฆะตาก็บันดาลพระทัยเจ้าแม่เรียผู้เป็นแม่เหสีร่วมบัลลังก์ของเจ้าเอกภพโครนัส รู้สึกเสียดายลูกถึงขีดสูงสุดและนึกอุบายออกแบายล คือไปปรึกษาเจ้าแม่ธรณีผู้เป็นมารดา เจ้าแม่ธรณีกระซิบบอกอุบายให้นางจึงเตรียมก้อนหินห่อผ้าไว้ ครั้นคลอดโอรสสุดท้องคือซุส ก็ซ่อนไว้อย่างดี ถวายก้อนหินห่อผ้าให้พระสวามีกลืนแทนลูก พระสวามีก็ช่างกระไรเลยไม่ระแวงสงสัย ไม่ละเอียดยกคอบ รับมาแล้วก็ช่างไม่รู้เลยว่าจะเป็นก้อนหิน คงไม่ได้กลืนทั้งผ้าอ้อมที่ห่อหุ้มไว้ หลับหูหลับตากินได้อย่างไร แก่ห่อแล้วก็ไม่เห็นว่าเป็นก้อนหิน กลืนผ่านลำคอไปก็ไม่รู้สึกสาก แข็ง กระด้าง คิดว่าหมดหวัง ฆะรอยฆะตาคงได้ปิดหูปิดตาปิดความรู้สึกในปากในลำคอและทั้งสรรพางค์ ซุสจึงมีโอกาสเติบโตนอกกะเพาะของพ่อและยึดอำนาจพ่อได้สำเร็จ ด้วยความร่วมมือของบรรดาลุงๆ อาๆที่ถูกบิดาจับขังไว้ใต้บาดาล และซุสลงไปช่วยปลดปล่อยออกมาให้เป็นอิสระ ซุสบังคับให้บิดาคายฟี่ๆออกมาทั้งหมดและทรงแต่งตั้งเป็นเทพเทวีแห่งสภาโอลิมเปีย ทรงเลือกพี่สาวที่สวยงามที่สุดคือฮีโรให้เป็นเทวราชินีร่วมบัลลังก์ดังได้กล่าวมาแล้ว

ซุสน้ำพระทัยป่าและไม่ต้องการให้มีศึกสายโลหิตยึดเยื้อต่อไป จึงทรงเรียกพี่ชายทั้ง 2 มาคิดแบ่งสรรอำนาจกันครอง ตกกลงแบ่งพื้นที่เป็น 4 ส่วน คือฟ้า 1 ส่วน มหาสมุทร 1 ส่วนและใต้พิภพซึ่งรวมได้สมุทรด้วยอีก 1 ส่วน ซุสไม่ต้องการให้เห็นว่าถือสิทธิ์เป็นผู้พิชิต จึงเสนอให้จับฉลากกัน ฆะตาก็บันดาลให้ซุสขายน้อยได้ครองท้องฟ้าและพิภพ เฮดิสขายน้อยได้ครองใต้พิภพ ส่วนโพซายตันชายกลางได้ครองทุกย่านน้ำ ส่วนพื้นดินให้

ปกครองร่วมกัน แต่ละองค์ก็มีอำนาจเค็ดขาดในเขตแดนของตน แต่บนพื้นพิภพมีอำนาจร่วมกันและเสมอกัน เนื่องจากที่ตั้งของสภาอยู่บนยอดเขาโอลิมเปียอันเป็นเขตท้องฟ้า ชูสจึงได้รับเกียรติเป็นประธานสภาและได้รับการยกย่องในตำแหน่งเทวราช

ครั้นแบ่งเขตอิทธิพลกันเรียบร้อยแล้ว โปซายด์ันก็ทรงจัดการสร้างวังหลวงของพระองค์ใต้ท้องทะเลอีเจียนนอกชายฝั่งแคว้นยูเบีย (Euboea) ทรงจัดเขตคอกม้าขนาดใหญ่เพื่อเลี้ยงม้าสีขาวไว้เทียมรถพระที่นั่ง ทรงเสกให้กับม้าเหล่านั้นเป็นทองสัมฤทธิ์ ส่วนขนคอกเป็นเส้นทองคำเหลืองอร่าม รถทั้งคันเป็นทองคำ ไม่ว่าผ่านไปทางใดลมพายุจะเจียบบงบต้อนรับโดยรอบ บรรดาสัตว์น้ำเจ้าสมุทรบริเวณใกล้เคียงที่สังเกตสภาพผิดปกติของธรรมชาติจะรีบมาห้อมล้อมเฝ้าแหนพร้อมทั้งส่งเสียงถวายพระพร

เทพสมุทรทรงประสงค์มีมหิสต์คู่บัลลังก์เพื่อดูแลพระราชวังชั้นใน แรกสุดติดต่อฝากรักกับนางน้ำทะเลทิเทส (Thetis) ธิดาของนีเรียส (Nereus) กับโดริส (Doris) ครั้นนางสมุทรมีทิเทส (Metis) พยากรณ์ว่าโอรสองค์แรกที่เกิดจากนางน้ำทะเลทิเทสจะเป็นใหญ่กว่าบิดาของตน ก็เลยไม่กล้าข้องแวะด้วย โปซายด์ันจึงเข้าทาบตามนางน้ำทะเลอีกนางหนึ่งนามว่า แอมเฟอทรายทิ (Amphitrite) เธอจึงเกี้ยวออกนอกหน้า หนีไปซ่อนตัวอยู่บนเทือกเขาแอทลิส (Atlas) พระองค์ทรงส่งพ่อสื่อแม่สื่อไปเกลี้ยกล่อมจำนวนมาก แต่ไร้ผล สุดท้ายทรงส่งเดลฟายเนิส (Delphinus) ไปดำเนินการด้วยการทูตแผนสูงจนเธอยินยอม ทรงสถาปนาขึ้นเป็นเทวราชินีแห่งมหาสมุทร และทรงปูนบำเหน็จให้เดลฟายเนิสไปเป็นกลุ่มดาวคอลฟิน (ปลาโลมา) บนท้องฟ้า

เทวราชินีแอมเฟอทรายทิให้กำเนิดโอรส 1 องค์ คือทรายตัน (Triton) รูปร่างใหญ่โต ท่อนบนเป็นมนุษย์ถือเปลือกหอย ท่อนล่างเป็นปลาโลมา มีพายุคลื่นเป็นอาวุธ และธิดา 2 องค์นามว่าโรดิ (Rhode) เพราะเกิดบนเกาะโรดส์ (Rhodes) และเบนเธอไซมิ (Benthesicyme) เพราะเหตุใดยังไม่พบ

สมุทรเทพโปซายด์ันทรงมีนิสัยเจ้าชู้ไม่น้อยหน้าชูสในแดนอิทธิพลของพระองค์ และพระมเหสีแอมเฟอทรายทิก็ทรงหึงหวงและตามล่าตามเค้นไม่ยิ่งหย่อนกว่าเทวราชินีฮีเรอ อย่างเช่นกรณีของนางน้ำซีลเลอ (Scylla) ธิดาของเจ้าทะเลฟอร์เกิส (Phorcys) ซึ่งเธออ้างความหึงด้วยการใส่ยาพิษในสระอาบน้ำของเธอ ทำให้เธอกลายเป็นสัตว์ประหลาด 6 เศียร 12 ขาและเห่าหอนอย่างสุนัขตลอดกาล

นอกจากเกาะแก่งต่าง ๆ ที่ทรงใช้เป็นที่ขึ้นจากท้องทะเลมาพักผ่อนตากอากาศแล้ว เมืองชายฝั่งทะเลก็มักจะพอพระทัยยึดครองเป็นแดนอิทธิพลด้วย เอเธนส์เป็นเมืองหนึ่งที่พระองค์ได้ทรงแสดงน้ำพระทัยจะยึดครองเป็นเมืองชายแดนของอาณาจักรมหาสมุทรของพระองค์ โดยทรงใช้สามง่ามของพระองค์ปักลงที่สนามหลวงอคราโพลิส (Acropolis) ทะลุถึงทะเลเป็นเหตุให้กลายเป็นทะเลน้ำเค็มประจักษ์อยู่จนทุกวันนี้ ชาวเอเธนส์โบราณบันทึกไว้ว่า เวลาลมใต้พัดมาจะได้ยินเสียงลมหวิวพัดขึ้นมาจากทะเลผ่านรู 3 ง่ามได้ยินถึงผู้อยู่บนอคราโพลิส ทั้งนี้โดยหวังในพระทัยให้เป็นหลักฐานว่าทรงจับจองเป็นเขตอิทธิพลของพระองค์ ชูสก็ไม่ว่าอะไรเพราะเกรงพระทัยเทพสมุทรผู้เป็นพี่ชาย แต่แล้วในรัชสมัยของกษัตริย์เซอร์ครอปส์ (Cercrops) นั้นเอง เทวีธินีทรงท่องเที่ยวมาถึงดินแดนแห่งนั้น ทรงเมตตาผู้คนแถบอคราโพลิสจึงทรงปลุกดันโอลิฟไว้ให้ต้นหนึ่งใกล้สระน้ำของเทพโปซายด์ัน นับเป็นต้นโอลิฟต้นแรกของดินแดนแอทเทอเคอ

(Attica) พอดีดินแดนแถบนี้เหมาะสำหรับปลูกโอลิฟอย่างดี จึงได้มีผู้นำเอาเมล็ดพันธุ์ไปปลูกอย่าง
ได้ผลทั่วไปอย่างรวดเร็ว และใช้เมล็ดทำน้ำมันพืชและลองรับประทานผลโอลิฟได้รสชาติถูกปาก จึงมีเสียงแซ่
ซ้องสรรเสริญแสดงความรู้คุณแต่เทวอธินีกันทั่วแคว้นที่ปลูกและใช้โอลิฟ ในที่หลายแห่งมีการเรียไรเงินสร้าง
สักการสถานและตั้งเทวรูปของเธอไว้กราบไหว้บูชา ครั้นเรื่องไปถึงพระกรรมของเทพสมุทรวโชนายด์เข้าทรง
พิโรธเป็นพินเป็นไฟ ทรงทำควลงกันด้วยอาวุธประจำกาย เทวอธินีก็ได้ครั้นคร้ามหรือเกรงพระทัยว่าเป็นพระเจ้า
ลึง ข่าวการทำควลงไปเข้าพระกรรมเทวราชชูส ทรงรับระงับเหตุระหว่างลึงกับหลานซึ่งทรงตระหนักดีว่าแกร่ง
และกล้าด้วยกันทั้งคู่ พระองค์เองไม่ทรงกล้าชี้ขาด เพราะฝ่ายหนึ่งก็เป็นพี่ชายที่เคารพและเกรงพระทัย อีกฝ่าย
หนึ่งก็เป็นธิดาโปรดปราน ทรงเรียกประชุมสภาเทพให้ช่วยแก้ปัญหา คู่กรณีขอให้มีการลงคะแนน เทพทุก
พระองค์ลงคะแนนให้เทพสมุทรวโชนายด์ แต่เทวอธินีก็โหวตให้เทวอธินี ชูสของดออกเสียง ผลออกมาว่า
ฝ่ายเทวอธินีเพียง 1 เสียง เทพลึงจึงต้องยอมยกแดนพิพาทให้เป็นแดนอิทธิพลของอธินีตามข้อตกลง ชาวเมืองจึง
เรียกชื่อเมืองของตนว่าเอเธนส์ตั้งแต่นั้นเป็นต้นมา ก็ไม่ทราบเหมือนกันว่าแต่เดิมเรียกว่าอย่างไร ถ้าจะให้ผู้วิจัย
สันนิษฐานก็น่าเชื่อได้ว่า ก่อนหน้านั้นมีการแบ่งแยกกันเป็นรัฐเล็กรัฐน้อยอย่างเป็นอิสระต่อกันมากมาย ครั้นการ
นับถือเจ้าแม่

อธินีเผยแพร่เข้ามา รัฐที่นับถือเจ้าแม่อธินีจึงพร้อมที่จะรวมตัวกันเป็นรัฐใหญ่ จึงต้องหาชื่อเรียกรัฐรวมที่เกิดขึ้น
ใหม่ ก็คงไม่พบชื่อใดน่าศรัทธาเท่าเอานามเจ้าแม่มาเป็นชื่อรัฐรวมนี้เสียเลย รัฐเอเธนส์จึงถือกำเนิดขึ้นด้วยความ
พร้อมใจของผู้นับถือเจ้าแม่ร่วมกัน และเป็นเรื่องปรัมปราเล่าต่อ ๆ กันมาในหมู่พลเมืองเอเธนส์ว่า เพื่อมิให้เทพ
สมุทรวโชนายด์คับแค้นพระทัย ผู้ชายชาวเอเธนส์ทุกคนจึงปวารณาตนเลิกใช้นามสกุลมารดา และผู้หญิงยอมสละ
สิทธิ์ออกเสียงทางการเมือง ทั้งนี้เพื่อถวายเป็นบูชาแด่เทพสมุทรวโชนายด์ โปรดอย่าลืมนะว่ารัฐเอเธนส์อยู่ริมทะเล
ซารอนิก (Saronic) ผู้วิจัยนี้ก็ไม่ออกว่าการปวารณาทั้ง 2 อย่างจะระงับพระพิโรธของเทพสมุทรวโชนายด์ได้
อย่างไร หรือว่าตอนนั้นเป็นจุดหักเหเปลี่ยนระบอบปกครองจากมาตาธิปไตยมาเป็นประชาธิปไตย เพื่อไม่ให้
กระทบกระเทือนต่อการนับถือเจ้าแม่อธินีจึงหาทางออกโดยยกตำแหน่งเทวีขึ้นเชื่อมโยงให้เป็นรองชูส คือให้เป็น
ธิดาของชูสและไม่เกี่ยวกับฮีโร

พระนีสัยอยากได้ดินแดนชายทะเลไว้ครอบครองเพื่อมีทางขึ้นบกปรากฏในอีกหลายพื้นที่ อย่างเช่นนคร
รัฐทรีเซิน (Troezen) ทั้งอธินีและโชนายด์ต่างก็อ้างกรรมสิทธิ์ เทวราชชูสพยายามไกล่เกลี่ยโดยให้ครองร่วมกัน
ที่นั่นจึงมีวิหารใหญ่สักการะเทพสมุทรวโชนายด์ และมีวิหารใหญ่ถวายแด่เทวอธินีเคียงคู่กัน นอกจากนั้นก็ยังมี
พิพาทดินแดนอิจายเนอ(Aegina)กับชูส แนกซัส (Naxos)กับดาเยอนายเลียส พิพาทโครินธ์กับเฮเลียส (Helius)
ชูสไกล่เกลี่ยให้โชนายด์ได้คอคอดเท่านั้น และมีวิหารเทพสมุทรวโชนายด์ที่นั่น พิพาทอาร์เกอลิส (Argolis)กับฮีโร
ในกรณีนี้ชูสอ่อนปวกเปียก เพราะตระหนักอยู่ว่าอย่างไรเสียฮีโรก็จะไม่ยอมเสียเปรียบแม้แต่สักกระเปียดนิ้วเดียว
จึงโยนเผือกร้อนไปให้เทพประจำแม่น้ำคัสติน เทพแม่น้ำถูกมัดมือชกจะหลีกเลี่ยงอย่างไรก็ไม่ได้ จึงตัดสินพระทัย
ให้ฮีโรชนะ โชนายด์พิโรธยิ่ง จึงบันดาลให้แม่น้ำลำธารขาดน้ำในทุกฤดูแล้งตั้งแต่นั้นมา นอกจากแม่น้ำอาร์
ไจว์ (Argive)สายเดียวที่มีน้ำไหลตลอดปี

ความเจ้าชู้แบบโลดโผนของโพซายด์ันเป็นเรื่องเล่าสืบต่อมามีว่า ขณะที่เทวีเดมิเตอร์ (Demeter) เหาะเหินเหนือทุ่งข้าวเขียวขจีเพื่อตามหาธิดาสาวที่ถูกเฮคีสเทพแห่งบาดาลลักพาตัวไปนั้น ความงามของเธอขณะพลั่วไปบนท้องนาข้าวนั้นหาได้รอดพ้นสายตาของโพซายด์ันไม่ พระองค์ทรงเห็ดติดตามไม่ละลด แต่เธอไม่มีอารมณ์จะเล่นเกมส์วาทกับใครในขณะหว่านธิดาสาวเช่นนั้น เธอแอบแปลงกายเป็นม้าปะปนอยู่ในฝูงม้าและเล็มหญ้าอย่างมั่นพระทัยว่าปลอดภัย แต่ก็ไม่พ้นเกมพิศดารของโพซายด์ันผู้ปลอมตัวเป็นม้าเพศผู้เลียบเคียงเข้าจนประชิดตัวและเผด็จสาวทโดยไม่พลอดพรำทำเพลง เกิดโอรสเป็นม้าวิเศษแอารีออน (Arion)

การที่เรื่องปรัมปราเล่าว่าโพซายด์ันเป็นเทพสมุทรและเจ้าชู้ ทั้งยังชอบรุกรานดินแดนชายฝั่งเช่นนี้ นักปรัชญาสันนิษฐานว่าเป็นการสร้างเรื่องปรัมปราจากพฤติกรรมของชาวกรีกอารยันเผ่าอโเลียในช่วงก่อนประวัติศาสตร์นั่นเอง เผ่านี้ชอบอยู่กับทะเล แหล่งแรกเท่าที่รู้อยู่ที่หมู่เกาะอโเลีย (Aeolian Islands) ทางตอนใต้ของคาบสมุทรอิตาลี ห่างจากเกาะซิซิลีไปทางเหนือประมาณ 40 กิโลเมตร เจ้าพ่อของพวกเขาคือเทวราชแห่งสมุทร เมื่อพวกเขาหนีอิทธิพลไปถึงไหนก็จะดูเอาเจ้าแม่ของตนนั้น ๆ เป็นซู้ของเจ้าพ่อสมุทรของตน บางครั้งก็ยกพลขึ้นบกยึดเอาดินแดนริมฝั่งที่ตนชอบเป็นของตนในนามของเจ้าพ่อสมุทรซึ่งต่อมาได้ชื่อว่าโพซายด์ัน บางครั้งก็ยึดครองสำเร็จแต่บางครั้งก็ไม่สำเร็จ ภายหลังเมื่อรวมวัฒนธรรมกับชาวกรีกเผ่าอื่น ๆ แล้ว โพซายด์ันจึงกลายเป็นพี่น้องกับเทวราชซุสของชาวกรีกบนผืนแผ่นดินใหญ่

ส่วนเทวีแอมเฟอทรายทีนั้นโฮเมอร์อ้างถึงในฐานะเจ้าแม่ทะเล ไม่เกี่ยวข้องกับโพซายด์ัน แต่ในหลักฐานอื่น ๆ นั้นเป็นเทวีแห่งดวงจันทร์ จึงเป็นที่เคารพสักการะจากชาวเรือเป็นพิเศษ เพราะอาศัยดูทิศทางนำร่องคู่กับเทพสมุทรซึ่งมีอำนาจจะบันดาลให้ท้องทะเลสงบหรือปั่นป่วนเมื่อใดก็ได้ ในฐานะของจันทร์เทวีจึงสำคัญกว่าเจ้าแม่ธรณีในดินแดนที่ไปยึดครองได้ พระนางจึงอยู่ในฐานะมหาลักษณ์คู่บัลลังก์ขีหึงเหมือนมหาลักษณ์ของซุสด้วยประการฉะนี้

มีหลักฐานว่าเทวีอธีนิเป็นเจ้าแม่แห่งโอลิฟที่แถบลิเบียมาก่อน เพราะมีเทวสถานอธีนิเก่าแก่มาก ชาวเอเธนส์ซึ่งขณะนั้นยังไม่ได้ชื่อว่าเอเธนส์ ได้พันธุ์โอลิฟมาจากลิเบียและปลูกได้ผลเป็นที่พอใจ จึงสักการะเจ้าแม่อธีนิด้วยเพื่อค้ำประกันการปลูกโอลิฟของตน ต่อมาถูกชาวอโเลียเดินทางมาทางทะเลเข้ายึดครองและนำเอาการนับถือเจ้าพ่อสมุทรโพซายด์ันมายึดเยียดให้ แต่ชาวเมืองก็ไม่ละทิ้งการนับถือเจ้าแม่อธีนิของตน ทั้ง ๆ ที่ชาวอโเลียย่นเอาระบอบปีศาจไปโดยเข้ามาใช้แทนมาดาธิปไตยเดิมของชาวพื้นเมืองก็ตาม ต่อมาชั่วระยะหนึ่งชาวพื้นเมืองเดิมปลูกมะกอกมากขึ้นจึงนำไปค้าขายแลกเปลี่ยนกับชาวกรีกเผ่าอเอเคียนที่ตั้งหลักแหล่งในรัฐใกล้เคียงกัน และชาวเผ่าอเอเคียนได้สนับสนุนให้ชาวพื้นเมืองเดิมตระหนักได้ว่ามะกอกช่วยให้ตนกู้อิสรภาพได้ จึงพร้อมใจกันใช้ชื่อรัฐใหม่ของตนว่าเอเธนส์ การผูกสัมพันธ์กับเผ่าอเอเคียนและอโเลียในเวลาต่อมา ทำให้การนับถือเทพซุสเข้ามามีบทบาทจนต้องยอมยกเจ้าแม่อธีนิให้เป็นธิดาของเทวราชซุส เป็นที่พอใจของทุกฝ่าย และเนื่องจากไม่ชอบเทวราชินีอีเธอ จึงสร้างเรื่องปรัมปราให้เทวีอธีนิไม่ต้องมีมารดา แต่ให้เกิดออกจากมันสมองของซุส อันเป็นเรื่องปรัมปราที่ชาวเอเธนส์ภูมิใจมาตลอดเวลา

ดิมิเตอร์เป็นเจ้าแม่ของชาวพื้นเมืองเดิมแห่งทุ่งอาร์เคเดีย (Arcadia) มาก่อน รูปของเจ้าแม่ที่บูชาอยู่ดั้งเดิมทำเป็นรูปสตรีเศียรเป็นม้า มีหลักฐานชี้บ่งว่าพวกเขาเคารพม้าในฐานะสัตว์ศักดิ์สิทธิ์ของจันทร์เทวี เพราะ

กิบเท้ามาเป็นรูปพระจันทร์ จึงน่าจะเชื่อว่าเจ้าแม่เศียรห้าเป็นรูปเคารพของเจ้าแม่จันทร์เทวี พวกเขาเชื่อว่าพระจันทร์มีความสำคัญในชีวิตของพวกเขาในฐานะเป็นผู้กำหนดน้ำขึ้นน้ำลง และน้ำเป็นปัจจัยสำคัญของการเกษตร เจ้าแม่จันทร์เทวีจึงเป็นผู้อุปถัมภ์การเกษตรด้วยประการฉะนี้ อย่างไรก็ตามห้าของชาวพื้นเมืองเดิมแห่งอาร์เคเดียเป็นห้าพันธุ์เล็กเหมาะสำหรับเป็นพาหนะเดินทางและขนของ แต่ไม่เหมาะสำหรับเป็นม้าศึกและม้าเทียมรถศึก ชาวกรีกเผ่าอีโกลียนนำห้าพันธุ์ใหญ่สำหรับใช้เป็นม้าศึกเข้ามาพร้อมกับการเข้าครอบครอง บรรดาแม่ทัพนางกองกงได้ไปโรหิตาของเจ้าแม่คิมิเทอร์เป็นภรรยา จึงมีการรับนับถือเทพสมุทรวโชาyardัน และเพื่อความสมานฉันท์จึงมีผู้แต่งเรื่องปรัมปราเรื่องโผชาyardันติดตามเจ้าแม่คิมิเทอร์และได้เสียดันในสภาพแปลงร่างเป็นม้าและเกิดโอรสเป็นม้าศักดิ์สิทธิ์ด้วยประการฉะนี้ ที่ใดที่มีม้าศึกใช้ก็เชื่อกันว่าได้รับประทานมาจากเทพสมุทรวโชาyardันจากคอกม้าใต้ท้องสมุทรวโชาyardันของพระองค์ท่าน ที่นั่นมีคอกม้าใหญ่ที่มีการดูแลอย่างดีและทำการผสมพันธุ์ม้ามาแจกจ่ายให้มนุษย์ได้ใช้สอยนับเป็นสาเหตุหนึ่งที่ทำให้การนับถือเทพโผชาyardันเป็นไปอย่างกว้างขวางที่สุดในหมู่ชาวกรีกทุกหมู่เหล่า เป็นรองก็แต่เทวราชซุสองค์เดียว ดังคำสรุปที่ว่า

ข้าแต่เทพไถ่ โผชาyardัน

ข้าพระองค์ภูมิใจ ในของกำนัล

ไม่ว่าม้าศึกคึกคะนอง และม้ารอง

พระองค์ผู้ทรงครอง จากท้องสมุทรว

เพียงบัญชา พายุกล้า สลาตัน

คลื่นแตกฟอง สยองเกล้า เท้าภูผา